

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025**

PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym art.18 ust.2 pkt 15 (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050).
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1492).

WSTĘP

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, inicjonowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożycia tych napojów, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, oddziaływania na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielania pomocy ich rodzinom. Alkohol jest legalnym towarem rynkowym i powoduje określone szkody społeczne, ekonomiczne i zdrowotne zwłaszcza spożywany w nadmiernych ilościach. Alkohol jest przedmiotem zainteresowania ustawodawcy, który przez regulacje prawne wpływa na minimalizowanie powstawania szkód.

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii również wymienia katalog zadań, za realizację których odpowiedzialna staje się gmina. Skupiają się one wokół szeroko rozumianej pomocy osobą uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem oraz ich rodzin, a także profilaktyce adresowanej do różnych grup wiekowych, zwłaszcza dzieci i młodzieży.

Realizacja tych zadań może odbywać się na podstawie dwu odrębnych programów uchwalonych corocznie lub jednego wspólnego zawierającego zadania z obydwu ustaw. W roku 2022 odbywa się na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. W programie uwzględnia się cele operacyjne profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia, który obejmuje profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Umieszczenie zadań wynikających z odrębnych ustaw w jednym programie wynika przede wszystkim z faktu, że do większości z nich można zaproponować zbieżne działania profilaktyczne, oraz to, że zadania do realizacji wynikające z tych ustaw mogą być finansowane z tych samych środków.

Ustawodawca wskazał gminom główne źródło pozyskania środków finansowych na realizację wskazanych zadań własnych. Jest to tzw. fundusz alkoholowy, czyli dochód gminy pochodzący z opłat za korzystanie z zezwoleń na detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych i nie może być przeznaczony na inne cele. Oznacza to, że środki pochodzące z tych opłat są ściśle powiązane z realizacją gminnego programu i nie mogą być przeznaczone na inne, nie związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii zadania. Zadania przewidziane do realizacji, zapisane w poniższym programie są kontynuacją działalności prowadzonej w latach ubiegłych, przykładem takich działań są: utrzymanie Punktu konsultacyjnego, dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych, programów profilaktycznych oraz wypoczynku zimowego dla dzieci i młodzieży. Doświadczenia zdobyte podczas dotychczasowej realizacji pozwalają na dokładniejsze poznanie środowiska lokalnego jego potrzeb.

Diagnoza sytuacji w gminie w aspekcie zachowań aspołecznych

1. Zwiększenie liczby przypadków zgłoszeń osób uzależnionych
2. Stałe obniżanie się wieku osób spożywających alkohol – z obserwacji młodzieży szkolnej można dostrzec negatywne zjawisko pierwszych kontaktów z alkoholem, jak również z narkotykami.

Ze zjawiskiem tym wiążą się:

- przejawy agresji,
- zaniedbanie obowiązków szkolnych,
- zjawisko picia alkoholu w obrębie szkoły, palenie papierosów,
- dość niska wiedza o skutkach spożywania alkoholu.

3. Naruszenie prawa i porządku publicznego:

- przestępstwa popełnionych pod wpływem alkoholu (zjawiska przemocy w rodzinie, interwencje Policji),
- zakłócenia porządku w miejscu publicznym.

Przeciwdziałanie, ograniczanie i łagodzenie skutków alkoholizmu i innych uzależnień

Działania	Kierunek działań	Cel	Realizatorzy
Wsparcie rodzin w których występuje problem uzależnień;	Organizowanie pomocy w formie porad psychologicznych i prawnych;	Zwiększenie dostępności pomocy specjalistycznej;	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów uzależnień;	Organizowanie zajęć z terapeutą i grup wsparcia;	Wsparcie w walce z nałogiem; Poprawa funkcjonowania w życiu społecznym; Zmniejszenie poczucia bezradności i osamotnienia;	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; Specjalistyczne placówki w powiecie;
Prowadzenie spotkań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących uzależnień;	Organizowanie spotkań tematycznych dotyczących uzależnień; Zintegrowane programy profilaktyczne;	Wzrost świadomości społecznej dot. problemu uzależnień i ich skutków oraz możliwości walki z uzależnieniami; Doskonalenie profilaktyki uzależnień;	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; Placówki oświatowe;
Wsparcie socjalne rodzin dotkniętych problemem uzależnień;	Pomoc finansowa i pozafinansowa;	Poprawa sytuacji socjalno-bytowej rodzin;	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;

W związku z powyższym Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025, który sporządzono w oparciu o przeprowadzoną diagnozę zakłada podjęcie niżej wymienionych działań:

I. Główne zadania programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminy Jastrząb

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu.
2. Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, kulturalnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.
4. Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz kontrola przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym i osobom do lat 18.

Zadanie 1

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.

1. Rozmowy profilaktyczne z osobami uzależnionymi od alkoholu lub potrzebującymi pomocy w ramach zgłoszeń do GKRPA.
2. Informowanie osób uzależnionych o istniejących placówkach ambulatoryjnych i ośrodkach terapeutycznych oraz pomoc osobom uzależnionym w szybkim podjęciu leczenia odwykowego.
3. Motywowanie zarówno osób uzależnionych jak i osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia odwykowego, kierowanie do leczenia specjalistycznego.
4. Rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwości uzyskania pomocy i powstrzymanie przemocy.
5. Inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej.

Zadanie 2

Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz kontrola punktów sprzedaży przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym i osobom do lat 18

1. Szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania przepisów zawartych w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.) w szczególności przestrzeganie art. 15 ww. ustawy.
2. Kontrola punktów sprzedaży alkoholu w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym lub niepełnoletnim jak również na kredyt lub pod zastaw.

II. Zasady wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych oraz kontroli przestrzegania zasad obrotu tymi napojami.

Liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy Jastrzęb przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jaki w miejscu sprzedaży określa uchwała Nr XLIII/308/2018 Rady Gminy w Jastrzębiu z dnia 6 sierpnia 2018 r. oraz zasady usytuowania na terenie gminy Jastrzęb miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych reguluje uchwała Nr IV/22/2015 Rady Gminy w Jastrzębiu z dnia 29 stycznia 2015 r. Inne sprawy nie ujęte w zasadach wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych oraz kontroli przestrzegania zasad obrotu tymi napojami reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.).

III. Główne zadania programu przeciwdziałania narkomanii na terenie gminy Jastrzęb

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.
2. Udzielenie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, kulturalnej i edukacyjnej, szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii wśród dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych.
4. Wspomaganie działalności instytucji organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Zadania programu przeciwdziałania narkomanii będą realizowane poprzez:

1. Działalność szkoleniową tj.:

- 1) przeszkolenie członków GKRPA, nauczycieli-wychowawców, dyrektorów placówek oświatowo-wychowawczych w zakresie rozpoznania, diagnozy zapobiegania oraz leczenia narkomanii,
- 2) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej wśród dzieci i młodzieży,
- 3) instruktaż dla rodziców, nauczycieli, wychowawców, pedagogów i realizatorów programów profilaktycznych,
- 4) zakup i rozprowadzenie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat narkomanii.

2. Działalność profilaktyczną tj.:

- 1) propagowanie zdrowego stylu życia poprzez pomoc dzieciom i młodzieży w zagospodarowaniu czasu wolnego, wspieranie działalności kulturalnej i sportowej,
- 2) upowszechnianie poprzez umieszczanie w ogólnodostępnych miejscach informacji o numerach telefonów zaufania i pracy Poradni Leczenia Uzależnień w Szydłowcu.

IV. Problemy związane z uzależnieniem behawioralnym.

Uzależnieniem behawioralnym, inaczej czynnościowym, nazywamy grupę objawów związanych z wielokrotnym, długotrwałym i utrwalonym powtarzaniem konkretnej czynności. Działanie takie ma na celu zredukowanie złego samopoczucia i wewnętrznego napięcia poprzez osiągnięcie uczucia przyjemności, zaspokojenia, radości czy nawet euforii poprzez osobę wykonującą daną czynność. Zazwyczaj są to zachowania akceptowane społecznie. Warto podkreślić, że uzależnienia behawioralne są zachowaniami nie związanymi z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonaniem pewnych czynności (hazard, zakupy, internet, granie w gry itp.), a ich specyfiką jest m.in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami. W polskiej literaturze nie uzyskano zgody co do tego, jakie określenie będzie najbardziej adekwatne, dlatego stosowane są zamiennie takie określenia jak uzależnienia od czynności, zachowania kompulsywne /nałogowe/ problemowe czy zaburzenia zachowania.

Zadanie 3

Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Działalność Punktu Konsultacyjnego, którego celem jest udzielenie pomocy prawnej, psychologicznej, medycznej osobom uzależnionym od alkoholu i członkom ich rodzin.
2. Rozpatrywanie wniosków i podejmowanie czynności zmierzających do wydania przez Sąd Rejonowy w Szydłowcu orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
3. Kierowanie na badania psychologiczne i psychiatryczne osób wobec których wszczęto postępowanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
4. Prowadzenie szerokiej akcji pomocy dla dzieci z rodzin alkoholików, rodzin potrzebujących pomocy materialnej, wypoczynku zimowego i letniego, szkolenia, wycieczek z tematyką profilaktyczną oraz wczasy profilaktyczne dzieci z rodzin alkoholików.
Współpraca w tym zakresie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu.
5. Dofinansowanie szkoleń w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym oraz w zakresie prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych.

Zadanie 4

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, kulturalnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym skierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.

Cel:

1. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat szkód wynikających z picia alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych.
2. Zwiększenie kompetencji rodziców oraz osób pracujących z dziećmi, aby mogli oni w efektywny sposób przekazywać wiedzę na temat uzależnień, wskazać alternatywne wzorce spędzania wolnego czasu, radzenia sobie ze stresem i rozwiązywaniem problemów.

Sposoby realizacji:

1. Realizowanie, finansowanie, dofinansowanie realizacji programów profilaktycznych, oraz wspieranie programów artystycznych o tematyce profilaktycznej przygotowywanych przez nauczycieli-wychowawców.
2. Udział członków GKRPA w szkoleniach, seminariach oraz dofinansowanie tych szkoleń.
3. Pomoc szkołom, klubom sportowym i innym organizacjom działającym na terenie gminy Jastrzęb w organizowaniu imprez sportowych, zawodów dla uczniów, młodzieży i dorosłych mających cel profilaktyczny, promujący zdrowy i trzeźwy styl życia. Pomoc przy zakupie sprzętu sportowego, dyplomów i pucharów.
4. Organizowanie konkursów plastycznych i innych o tematyce profilaktycznej w zakresie używania alkoholu.
5. Monitorowanie skali problemów alkoholowych w środowisku lokalnym poprzez prowadzenie badań i sondaży, lokalnych diagnoz i ekspertyz pozwalających ocenić aktualny stan problemów alkoholowych na różnych płaszczyznach (np. picie młodzieży, lecnictwo odwykowe, przeciwdziałanie przemocy).
6. Uświadamianie rodzicom problemów zażywania narkotyków przez dzieci i młodzież.
7. Konkursy plastyczne i inne o tematyce profilaktycznej w zakresie narkomanii.
8. Prowadzenie zajęć profilaktycznych wśród uczniów szkół podstawowych oraz badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie problemu i dokonanie analizy problemu narkomanii w celu opracowania programu przeciwdziałania.
9. Pomoc medyczna i terapeutyczna osobom uzależnionym:
 - 1) Mobilizowanie uzależnionych osób do poddania się leczeniu odwykowemu, pomoc w dotarciu do placówek leczenia odwykowego.
 - 2) Monitorowanie osób dotkniętych i zagrożonych problemem narkomanii.
 - 3) Udzielenie pomocy materialnej osobom podejmującym leczenie i wychodzącym z uzależnienia.
 - 4) Udzielenie rodzinom w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej.
 - 5) Informowanie społeczności lokalnej o możliwościach podjęcia leczenia odwykowego i uzyskania pomocy specjalistycznej w tym zakresie.

V. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii

Ustala się następujące zasady finansowania pracy członków komisji.

1. Ustala się wynagrodzenie za pracę dla członków komisji w wysokości 250zł (brutto) dla Przewodniczącego Komisji w wysokości 370 zł (brutto) za każdorazowy udział w posiedzeniu komisji.
2. Podstawą wypłaty wynagrodzenia określonego w punkcie 1 jest udział członka w posiedzeniu Komisji potwierdzony podpisem na liście obecności.

VI. Instytucje, organizacje i grupy środowiskowe współpracujące na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w gminie Jastrzęb

1. Placówki kulturalno-oświatowe, opiekuńczo wychowawcze (Przedszkola, Żłobek, Publiczne Szkoły Podstawowe, Publiczna Szkoła Podstawowa prowadzona przez osobę fizyczną, Gminna Biblioteka Publiczna),
2. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Jastrzębiu,
3. Klub sportowy działający na terenie gminy Jastrzęb,
4. Komenda Powiatowa Policji w Szydłowcu,
5. Poradnia Leczenia Uzależnień przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Szydłowcu,
6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu,
7. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębiu.

Zasady finansowania niniejszego Programu

1. Finansowanie zadań niniejszego programu będzie dokonywane zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w ramach środków pochodzących za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wnoszonych przez prowadzące tę sprzedaż podmioty gospodarcze.
2. Środki finansowe pochodzące z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, znajdujące się w dyspozycji Wójta Gminy, nie wykorzystane w bieżącym roku budżetowym nie wygasają z upływem tego roku i są przeznaczone w następnym roku budżetowym na realizację gminnego programu.
3. Wykonanie dodatkowych zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych wymagać będzie zgody Wójta Gminy.
4. Pracą komisji kieruje Przewodniczący Komisji.